

Wees een aanjager door als nationale & regionale overheden eigen elektronica te (laten) repareren. Maak van levensduurverlenging en sociale inclusiviteit centrale pijlers in het inkoopbeleid.

Dit manifest is ondertekend door:

Organisaties

- Branche Kringloop Nederland
- Byewaste
- CISE
- Circulair Utrecht
- Confed
- Consumentenbond
- De Smid reparatie
- De Witgoed specialist
- Decathlon
- Dynafix
- Ecoforma
- Electro world
- Electronic partner
- Elemental
- Fairphone
- Fair Resource Foundation
- FixPart
- Future Up
- Groene Hart Circulair
- H100
- Heel Nederland Repareert
- Het Groene Brein
- ICT vanaf Morgen
- In4Art
- Jonge Klimaatbeweging
- Jafix
- Klaverblad Verzekeringen
- MacAcademy
- Macleasy
- Natuur en Milieufederaties
- NVCE
- NVRD
- Peerby
- Platform talent voor technologie
- Race against waste
- Repareersimpel
- De Reparatiebalie
- De Reparatiecoalitie
- SDG Nederland
- Smartphort
- Social Enterprise NL
- Social Finance
- Start Foundation
- Stichting Gerben struik
- Swapped
- Swappie
- Tackling Fixphobia
- Techniek Nederland
- Thuiswinkel
- United Retail
- UP Utrecht
- WailSailutem Foundation SIL
- Witgoed brigade
- Zerowaste NL

Academici

- dr. Petra Tjitske Kalshoven
- dr. Bianca Harms
- dr. ir. Inge Oskam
- dr. ir. Gijsbert Korevaar
- dr. ir. Mieke Oostra
- dr. Sjoukje Goldman
- dr. Kim A. Poldner
- dr. Jan Brusselaers
- dr. Nancy Bocken
- dr. Richard de Brabander
- dr. Kees Machielse
- dr. Diane Zandee RC
- prof. dr. René Orij
- dr. Katinka Quintelier
- dr. Liesbeth Rijdsdijk
- dr. Irene Jonkers
- dr. Ruud Balkenende
- dr. Deborah X. Sumter

Dit is een uitgave van Natuur&Milieu • Ontwerp De Hondsdagen • Fotografie: Wouter Keuris, iStock • Juli 2026

Toegankelijke reparatie van elektronica voor iedereen

Betaalbaar, makkelijk en sociaal

NATUUR & MILIEU

Laat zien dat het kán

Meer weten? Lees hier ons volledige rapport

Wij werken toe naar een toekomst waarin

- Reparatie van elektronische apparaten de **norm** is bij consumenten
- Bedrijven reparatie aanbieden als volwaardig **verdienmodel**
- De reparatie-sector **sociaal en inclusief** werk biedt.

Hier zijn we nog lang niet

- Jaarlijks gooien we in Nederland **bijna 21 kilo elektronica per persoon weg**. Dit zal zonder ingrijpen in 2050 verdubbelen.
- **Veel producten worden onnodig weggegooid**. Tot wel de helft van de afgedankte elektronica bestaat uit repareerbare of direct bruikbare producten
- Consumenten willen wel repareren maar vervanging is de norm. Zo werd in 2024 maar **8,7% van alle elektronica gerepareerd**.
- In Nederland zijn er meer dan **400.000 mensen** die ongewenst aan de zijlijn staan.

Dit komt door:

Hoge kosten en lage marges

Voor bedrijven is het moeilijk om reparatie winstgevend aan te bieden. Dit komt voornamelijk door hoge loonkosten, dure (gecertificeerde) onderdelen en transport. Ook kunnen reparateurs moeilijk concurreren met nieuwoop aangezien de reparatie vaak vergelijkbare kosten met zich meebrengt. Fabrikanten hebben veel invloed op het betaalbaar maken van reparatie; via product-ontwerp met het oog op reparatie en eisen aan reparateurs en verkopers.

Ongemak en onzekerheid bij consumenten

Een nieuw product kopen is nu nog veel makkelijker dan reparatie. Vooraf is niet altijd duidelijk wat een reparatie kost, hoelang deze duurt en of het probleem volledig kan worden opgelost. Daarnaast is de reparatiesector versnipperd en relatief onzichtbaar, waardoor het lastig kan zijn om een betrouwbare reparateur te vinden. Ook is de wettelijke garantie voor consumenten vaak onvoldoende bekend en is het lastig deze te verhalen waardoor deze te weinig wordt benut.

Weinig kansen voor mensen aan de zijlijn

Een baan in de reparatie-economie is een kans voor betekenisvol werk voor mensen met een ondersteuningsbehoefte. Reparatiwerk is vaak opgebouwd uit modulaire taken, wat een veilige leeromgeving biedt. Hierdoor kunnen verschillende doelgroepen blijvend werken in deze sector. Toch zijn veel bedrijven niet bekend met deze doelgroep, bieden interne processen onvoldoende ondersteuning en is financiering en gemeentelijk beleid te versplinterd. Ook zijn er weinig zichtbare successen voor (sociale) werkgevers en werkzoekenden waardoor ze elkaar onvoldoende vinden.

Maak reparatie betaalbaar, makkelijk en sociaal

Werk aan de basis: Stel bindende doelen op levensduurverlenging, waaronder reparatie, binnen de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV).

Maak reparatie betaalbaar:

- Financier een reparatiefonds vanuit de markt zodat reparatie goedkoper wordt en bedrijven dit als een winstgevende dienst aan kunnen bieden;
- Zet in op ambitieus Europees beleid zoals Ecodesign en Right-to-repair wetgeving;
- Geef meer duidelijkheid over het gebruik van *off-brand* onderdelen en stimuleer *parts harvesting*.

Maak reparatie makkelijk:

- Volg het Franse en Belgische voorbeeld door op nationaal niveau een reparatie-index in te voeren;
- Verplicht fabrikanten de te verwachte technische levensduur onder normale gebruiksomstandigheden, per fabrikant en per individueel product te communiceren om het gebruik van de wettelijke garantie makkelijker te maken;
- Maak structureel ruimte voor reparatiebedrijven in zowel winkelstraten als op bedrijventerreinen door deze mee te nemen in de Impulsaanpak Winkelgebieden en te zorgen voor betaalbare en toegankelijke vestigingsplekken.

Maak reparatie sociaal

- Bestempel de circulaire economie als een kansensector. Hierdoor komen geoormerkte middelen voor inclusieve participatie vrij. Dit creëert meer mogelijkheden om mensen met een ondersteuningsvraag te begeleiden naar werk.
- Harmoniseer en versimpel gemeentelijke wetgeving en financiering voor inclusieve arbeidsparticipatie. Prioriteer hierin een werkende en hernieuwde participatiewet en gekoppelde financieringsmechanismen.

